

คำเมืองฮาเฮ

สมทบ พาจรทิศ

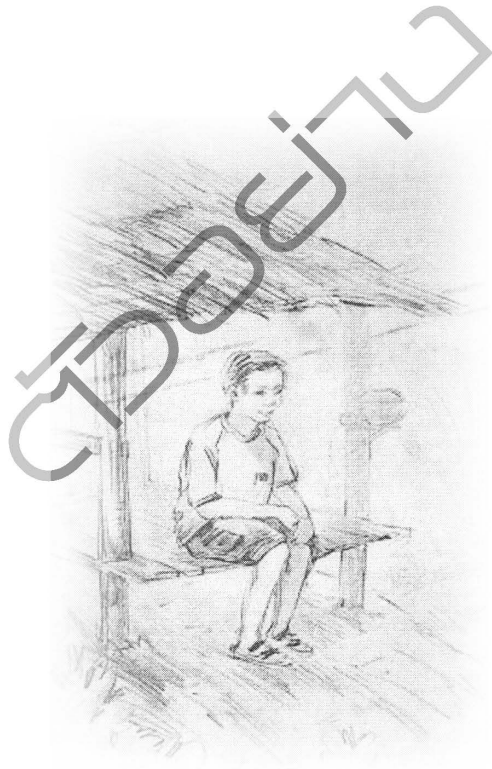

อ่านสนุกม่วนขนาด
ยิ่งอ่านเท่าไรยิ่งทำให้เกิดปัญญา

ดวงกมลพิบลีซิ่ง
นำเสนอหนังสือดี มีคุณค่า

คำเมืองฮาเฮ

สมทบ ทาจรทิศ

กระแส

ในขณะที่ผมเรียนหนังสืออยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผมได้เรียนเรื่องของกระแสน้ำหลายสายที่ไหลมาบรรจบกัน และที่ผมจำได้มาจนทุกวันนี้คือ แม่น้ำปิงที่เกิดจากภูเขาในจังหวัดเชียงใหม่ แม่น้ำวังเกิดจากภูเขาในจังหวัดลำปาง แม่น้ำยมเกิดจากภูเขาในจังหวัดแพร่ และแม่น้ำน่านเกิดจากภูเขาในจังหวัดน่าน และไหลมารวมกันที่ปากน้ำโพ กลายเป็นบึงบอระเพ็ด และแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านกรุงเทพมหานครลงสู่อ่าวไทย กรุงเทพฯเลยกลายเป็นเมืองเอกแตก นั่นคือมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านตรงกลางเมืองหลวง และถือเป็นแม่น้ำสำคัญอีกสายหนึ่งของประเทศไทยที่หล่อเลี้ยงผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตร

ความสำคัญของแม่น้ำที่มีต่อวิถีชีวิตของคนไทย เขาจึงได้สร้างภาพยนตร์ขึ้นมาเรื่องหนึ่งคือ ปิง วัง ยม น่าน ภาพยนตร์เรื่องนี้มีพระเอกอยู่ 4 คน มีชื่อตามแม่น้ำ และเป็นผู้ผดุงความยุติธรรมบนกระแสน้ำ

ซึ่งหมายถึงกระแสแห่งคุณงามความดีเปรียบกับน้ำที่หล่อเลี้ยงผู้มีอาชีพ เกษตรกรรม และทำให้เกิดคำคมที่ว่า **“ถึงแม้กระแสน้ำจะไหลแรงสักเพียงใด แต่ใจของข้าก็มีได้ไหลตาม”** ถ้าเป็นกระแสน้ำในต่างประเทศ ผมก็จะจำได้ว่าแหล่งที่มีปลาชุกชุมที่สุดของโลกเกิดจากอะไร คำตอบคือ กระแสน้ำอุ่นและกระแสน้ำเย็นมาบรรจบกัน ถ้าจำไม่ผิดก็คือกระแสน้ำอุ่น กูโรชิโวและกระแสน้ำเย็นโอโยชิโว ไหลมาบรรจบกัน ทำให้เกิดแหล่งอาหาร และปลามารวมกันเพื่อกินอาหาร ณ ที่แห่งนี้

ที่เขียนมาเพียงเพื่อจะบอกให้รู้ว่าเมื่อก่อนนี้คำว่า **“กระแส”** หมายถึงกระแสน้ำ แต่ในสภาพสังคมปัจจุบันคำว่า **“กระแส”** ได้มีความหมาย ไปหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าจะเอาคำว่ากระแสไปเชื่อมต่อด้วยเหตุการณ์ใด เรื่องใด ได้อย่างลงตัวและเกิดผล ในกระแสน้ำที่ไหลผ่านไปยังสถานที่ต่าง ๆ ย่อมนำพาเอาสิ่งที่ดีและไม่ดีไปด้วย ดังนั้น คนในยุคของสังคมปัจจุบันก็ต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างมีสติปัญญา เพราะกระแสที่เกิดขึ้นคือกระแสน้ำ เราไม่อาจทราบได้ว่ากระแสน้ำที่เราได้รับนั้นเป็นเรื่องจริงก็เปอร์เซ็นต์ ไม่จริงก็เปอร์เซ็นต์ หรือเป็นกระแสน้ำข้อเท็จจริง

ความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันเริ่มมีทิศทางไปตามกระแสของข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับอยู่ทุกวัน วันนี้อรรมดา วันพรุ่งนี้หรือวันต่อ ๆ ไปก็จะรุนแรง ยิ่งขึ้น เปรียบดังกระแสน้ำที่เกิดฝนตก การไหลของน้ำจะรุนแรงตามปริมาณ ของฝนที่ตก เขาว่าดี เราก็ว่าดี เขาว่าไม่ดี เราก็ว่าไม่ดี ตามเขาไปหมด จนลืม ความเป็นตัวของตัวเอง เขายังไงก็ว่าตามเขา คนเราจึงมักถูกหลอกจากพวก มิฉฉะพ้อยเป็นประจำ ซึ่งเราจะพบจะเห็นตามสื่อมวลชนทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ที่ประโคมข่าวทั้งปิดหน้า อำพรางหน้าด้วยตนเองและโดยผู้อื่น

เพราะต้องอธิบายขายหน้าที่ต้องเสียรู้ผู้อื่น ทั้ง ๆ ที่ตัวเองคิดดีแล้ว ระวังตัวแล้ว ก็ยังไม่ขายจะโดนจนได้ ถ้าเป็นสุภาษิตก็คือ **“ป่าตัวหลง ตายน้ำตื้น”** ถ้าเทียบกับสุภาษิตไทยกลางก็คือ **“ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด”** นั่นเอง

ดังนั้น บางเรื่องราวต้องปล่อยมันไปตามกระแส อย่าต้านกระแส ถ้าเราต้านกระแสก็จะเดือดร้อน ดังสุภาษิตที่ว่า **“น้ำเชี่ยวอย่าเอาเรือไปขวาง”**

กายขนาด (เปื้อสุด ๆ)

“กายขนาด” เป็นภาษาล้านนาแปลเป็นภาษาไทยกลางคือ เปื้อสุด ๆ เช้งสุด ๆ ทุกวันผมมักจะเปิดทีวีดูสารคดี และข่าวสารการบ้าน การเมือง ถ้าเป็นการมั่งก็เรื่องของใครของมัน ดูข่าวทางการเมืองใน สถานการณ์ปัจจุบันก็รู้สึกหดหู่หัวใจเป็นอย่างยิ่ง กฎหมายรัฐธรรมนูญก็มีผู้ มีอำนาจวาสนาทางการเมืองที่เป็นกลุ่มเดิม หน้าเดิม เป็นผู้ร่างและเป็น ผู้กำหนดกฎเกณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อให้สังคมส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ร่วมกันอย่าง ปกติสุข

ในขณะเดียวกันก็มีการ “หมกเม็ด” ในข้อกฎหมาย เพื่อให้การ ตีความนั้นมีทางออกหลายทาง และสามารถเล่นเกมกันต่อไปได้ ใครเป็น ผู้ร่างก็วางเกมอีกแบบหนึ่ง พอผู้ที่ไม่ได้ร่างเข้ามาปฏิบัติตามที่ร่างไว้ก็มี ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานมากมาย บางครั้งบางทีก็ร่างเพื่อกลุ่มเพื่อ ประโยชน์ของตนเอง เช่น ร่างหรือออกกฎหมายเพื่อไม่ให้ตนเองมีความผิด

ซึ่งมีตัวอย่างในบทเฉพาะกาลและประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อย บางครั้งบางเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นโครงการเป็นแนวคิดที่ดีที่สามารถเอื้อประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่อีกกลุ่มหนึ่งกลับมองเห็นว่าเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง ไม่ถูกกฎหมายในมาตรานั้นมาตรานี้ และกลุ่มที่วนนี้ก็คือนักหน้าเก่าหน้าเดิมทั้งนั้น พุดง่าย ๆ ก็คือ พุดกันเอง เออกันเอง ว่ากันเองอีกแบบหนึ่ง พอหมดอำนาจก็ “หดหัว” หรือ “หางจุกตูด” ทำนึ่ง ทำเลเยเหมือนดัง “ทองไม่รู้ร้อน” พอมีหมูมีพวกก็ชวนกันลุกขึ้นมาแสดงพลังว่า อย่างนั้นไม่ใช่ออย่างนี้ไม่ถูกต้อง โดยอาศัยกฎหมายอยู่เหนือกฎหมาย ซึ่งมันก็เป็นความจริง

แถมไม่พอ สื่อมวลชนบางคนที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม กลับทำตัวเหมือนผู้วิเศษ วิเคราะห์วิจารณ์บุคคลอื่นโดยอาศัยสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์อย่างไร้ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยส่วนรวมของประเทศ โดยเอาความคิดความเห็นของตนเองเป็นบรรทัดฐาน และเอาสื่อเป็นโล่ป้องกันตนเอง เพราะตัวเองเสนอหน้าต่อหน้าจอโทรทัศน์ทุกวันและเวลา พุดง่าย ๆ เอาสื่อเป็นเครื่องมือชี้เป็นชี้ตายชี้ถูกชี้ผิดให้กับบุคคลอื่น ถ้าเป็นประชาชนคนธรรมดาที่พอทำงานไม่เสียหายอะไรมากนัก แต่หากคน ๆ นั้นเป็นผู้นำผู้บริหารระดับประเทศจะก่อให้เกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใด การเสนอข่าวให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบก็เป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ แต่บางครั้งการนำเสนอของเขานั้นเป็นการสร้างความแตกแยกให้กับคนไทยด้วยกันเอง ดังสุภาษิตที่ว่า “เสียมเขาคายให้ชนกัน” มีความหมายว่าทำให้คนไทยระดับผู้นำมีความเข้าใจผิด เข้าใจคลาดเคลื่อน และทะเลาะกันเอง โดยปราศจากการพุดจาซึ่งกันและกัน โดยสื่อเป็นผู้นำเสนอและออกข่าวตลอดจนวิเคราะห์แทนเรียบร้อย หรือที่เรียกว่า “ตีไข่ใส่ข้าว” จริงหรือไม่จริงไม่ทราบ โดยอ้าง

ว่าทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งการนำเสนอในบางเรื่องก็ขาดความรับผิดชอบ ต่อสังคมโดยรวม

ดังนั้น คำว่าสมานฉันท์ ความสามัคคี จะไม่เกิดขึ้นหากสื่อมวลชน นำเสนอข่าวอย่างไม่สร้างสรรค์และขาดข้อมูลที่แท้จริง บางท่านบางคนก็ อ้างว่าเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้งหรือเป็นโลป้องกันตนเองหรือที่ เรารู้จักกันว่า “เลวแต่บริสุทธิ์”

ชาวการเมืองที่ได้ยินได้ฟังในทางสร้างสรรค์นั้นก็มีค่อนข้างน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นการ “ยุแหยดตะคองร้ายเสียมากกว่า” ซึ่งมันเป็นเรื่องจริง ที่ปฏิเสธไม่ได้ Һันได้ยิน สายตามันเห็น และไม่รู้ว่ใครถูกใครผิด เพราะ ต่างคนต่างอ้างกฎหมายที่เขาเหล่านั้นเขียนขึ้นมาเอง จะพูดว่ “โลกนี้คือ ละคร” ก็น่าจะถูกที่สุด วัน ๆ หนึ่งมีแต่เรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน ค้นหา เรื่องเก่าเรื่องเดิมเอามาพูดเอมาล้างแค้นกันเอง “พื้นผอยหาตะเข็บ” เดิน ไปข้างหน้าครึ่งก้าว ถอยหลังเสียสามก้าว เพราะม่คิดแต่เอาผลประโยชน์ ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ไม่เป็นอันต้องมีเวลาคิด เวลาทำเรื่องอนาคต ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารประเทศม่มีเวลาที่จะคิดจะท่อย่างอื่น มีแต่เวลาคอยที่จะแก้ตัวแก้ต่างเรื่องเก่า ๆ ที่นำมาโจมตีซึ่งกันและกัน แล้ว ประเทศชาติของเราจะก้าวไปทางไหน น่าจะยอม น่าจะปล่อย น่าจะวาง เสียบ้างก็น่าจะดี ถ้าภาวะโดยรวมของประเทศมันอยู่ในสภาพที่ดี ต่างฝ่าย ต่างมีกำลัง จะมาทะเลาะกันใหม่ก็ยังได้ ตอนนี้ประชาชนคนไทยอยากขอร้อง ท่านอย่าเพิ่งทะเลาะกันเลย

ใครที่พูดว่ “หนึ่งไทยน้ำหนึ่ง” นั้น หันมาดูทางการเมืองก็คงม่ แตกต่างกัน ผมเองและผู้่อ่านก็คงคิดเหมือนกันว่ “ก่ายขนาด” ประชาชน ก็มองตากันปริบ ๆ เศรษฐกิจก็ฝืดเคือง ข่าวสารน้ำมนก็แพง ค่าแรงก็ถูก

เงินก็เฟ้อ โลกก็ร้อน ไม่มีใครสนใจใส่ใจปัญหาของประเทศชาติโดยรวมอย่างแท้จริง คนโบราณท่านพูดไว้สั้น ๆ เป็นข้อคิดอย่างน่าฟังก็คือ **“ปากเป็นลม”**

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ครั้งต่อไปนั้น ถ้าประชาชนไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ท่านก็อย่าได้เขียนกฎหมายลิดรอนสิทธิว่า ถ้าใครไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเสียสิทธิอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะทุกวันนี้ประชาชนก็เลือกท่านไปเพื่อลิดรอนสิทธิประชาชนคนไทยทั่วประเทศอยู่แล้ว

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ยังประพฤติปฏิบัติตัวอย่างนี้ ครั้งต่อไปไม่ต้องมารณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้งให้สิ้นเปลืองเงินทองของประเทศแล้ว เมื่อเลือกไปก็เป็นอย่างที่เราเห็นกัน แล้วเลือกไปทำอะไรล่ะ ที่เขียนมาทั้งหมด ท่านผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนผมหรือเปล่าไม่ทราบ เพราะผมมีความรู้สึกว่า **“ภัยขนาด”**

ขวานผ่าซาก

“**ขวานผ่าซาก**” เป็นสำนวนไทยประโยคหนึ่งที่อยู่คู่สังคมไทย มาโดยตลอด “ขวาน” ภาษาล้านนาเรียกว่า “มุย” และ “ผ่า” เรียกว่า “โบ๊ก” หรือ “แหล่งกั้ง” ส่วนคำว่า “ซาก” หมายถึงของที่เหลืออยู่แต่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ ขวานผ่าซากมีนัยและหมายถึงคำพูดของบุคคลที่พูดตรง ประเด็นไม่อ้อมค้อม จิตใจคิดอย่างไร ตามองเห็นอย่างไร ก็พูดออกมาอย่างที่จิตใจนึกคิดและตามองเห็น ซึ่งสิ่งที่เขาพูดนั้นเป็นเรื่องจริงไม่ได้เสแสร้ง แก่งฟูต ถ้าเรื่องที่เขายกพูดนั้นเขาไม่รู้ไม่เห็นแต่มีคนมาบอกเขาให้ทราบ เขาก็จะเก็บไว้และจะไม่พูดอะไร แต่หากวันใดมีใครหยิบยกเรื่องนั้นขึ้นมาพูด เขาก็จะขึ้นได้เขาก็จะพูดออกมาทันที ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า “ผีชะหน้า” หมายถึงการทำให้อับอายขายหน้าโดยผู้อยู่ร่วมวงเสวนาไม่คิดไม่ฝันว่าเขาจะพูดขึ้นมา บุคคลใดที่ไม่ชอบพูดมาก โดยเฉพาะผู้ชาย ก็มักจะชอบคนพูด ขวานผ่าซาก เพราะไม่ต้องเสียเวลาหรือพูดต่อความยาวสาวความยืด ทำให้เรื่องที่เกิดขึ้นไม่รู้จักจบสิ้นหรือสิ้นสุดสักที

แต่บางคนก็ไม่ชอบคนพูดแบบความผ่าซากด้วยสาเหตุที่แตกต่างกันไป เช่น เรื่องที่พูดนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง เมื่อพูดความจริงทำให้เขาได้รับความเสียหายและอับอายต่อบุคคลอื่น และ/หรือเกรงว่าเขาจะนำเรื่องนี้ไปพูดให้บุคคลอื่น ๆ ได้รับทราบต่อไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่าเดิม คนพูดขวานผ่าซากนี้น่าจะเทียบได้กับสำนวนไทยที่ว่า **“ปากไม่มีหูรูด”** ก็ได้ในระดับหนึ่งแต่ไม่ทั้งหมด พวกปากไม่มีหูรูดนี้เขายังเป็นคนมีสติอยู่ แต่สติอาจจะพลั้งเผลอเป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น แต่บางครั้งบางคราวนี้มักจะเกิดขึ้นบ่อยมาก ดังนั้น ใครมีเรื่องอะไรไม่ดีไม่งามก็อย่าให้คนประเภทนี้ได้รับรู้อย่างเด็ดขาด ถ้าเขารู้แล้วความไม่ดีไม่งามนั้นจะแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว

การพูดขวานผ่าซากบางท่านก็คิดว่าผู้ที่พูดแบบนี้เป็นคนบุคลิกที่ไม่มีการศึกษา เพราะถ้ามีการศึกษาแล้วก็ย่อมที่จะต้องคิดต้องกลั่นกรองคำพูดหรือคิดก่อนพูด ว่าสิ่งที่พูดไปนั้นจะทำให้เกิดผลอะไรตามมา ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ถูกต้อง และเป็นความจริง มีข้อคิดและข้อเตือนสติที่บอกว่า **“คิดก่อนทำ อย่าทำก่อนคิด คิดทุกเรื่องที่ทำ อย่าทำทุกเรื่องที่เกิด คิดก่อนพูด อย่าพูดก่อนคิด คิดทุกเรื่องที่พูด อย่าพูดทุกเรื่องที่คิด”** บางท่านจะจับผู้หญิงมาเป็นแฟนก็พูดโน้มน้าวจิตใจผู้หญิงวันละวันละหน่อย และใช้เวลา นานกว่าผู้หญิงจะรู้ว่าเขากำลังคิดอะไรอยู่ แต่พอมาพบมาเจอผู้ชายพูด ขวานผ่าซาก เขาก็จะบอกว่าผมชอบคุณนะ และบอกความจริงทั้งหมดว่า เขานั้นเป็นใครมาจากไหน มีอะไรเป็นตัวเป็นตนบ้าง ซึ่งผู้หญิงก็อาจจะหนี จากชายคนแรกมาชอบพอกับคนพูดขวานผ่าซากได้เหมือนกัน และจะทำให้ ชายคนแรกนั้นกิน **“แห้ว”** ไปเลย ภาษาล้านนาเรียกว่า **“บ่ตันกิน บ่ตัน แดก”** ซึ่งมีความหมายว่าทำอะไรชักช้า ยืดเยื้อ อืดอาด ไม่ทันการณ์

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ปัญหาโรคภัย ปัญหาเรื่องเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ปัญหาเรื่องยาเสพติด ปัญหาเรื่องของอัคคีภัย ฯลฯ ตามหลักพระพุทธศาสนาก็บอกว่า **“เหตุของความทุกข์ มันเริ่มต้นตรงไหน เราก็ต้องแก้ที่จุดเริ่มต้นนั้น”** เช่น ไฟไหม้ จุดเริ่มต้นของไฟเกิดตรงไหน เราก็ต้องเอาน้ำไปรดไปเทไปสาดตรงจุดเริ่มต้นของไฟนั้น เพราะมีฉะนั้นแล้ว มันก็จะถูกลามไปที่อื่น

ไฟไหม้ถ้าเราไปถามเด็กว่า ไฟไหม้นั้นควรทำอย่างไร? เด็กก็จะตอบว่า ไฟไหม้ก็ต้องเรียกรถดับเพลิงชิตะ ซึ่งก็ต้องบอกถูกต้องนะครับ ปัญหาเรื่องเหล้าเบียร์ เรื่องบุหรี่ ถ้าพูดแบบขวานผ่าซากก็จะพูดว่า ก็ยุบโรงงานผลิตเหล้า โรงงานผลิตบุหรี่เสีย ห้ามนำเข้าสิ่งของเหล่านี้มาจากต่างประเทศ ปัญหาต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดและไม่ต้องเสียเวลา เสียเงินทอง เสียค่าน้ำค่าไฟ เสียเวลามานั่งโต้เถียงกันทางหน้าจอทีวีหรือสื่อแขนงต่าง ๆ เพราะเรามาพูดมาแสดงความคิดเห็นที่ปลายเหตุ รับรองได้ว่าไม่มีทางที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ วิธีที่มันจะเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความจริงตามหลักของพระพุทธศาสนาในเรื่องของอริยสัจสี่คือ **“เหตุของความทุกข์นั้นอยู่ตรงไหน ก็ต้องมองย้อนไปหาต้นเหตุแห่งความทุกข์นั้น แล้วแก้ตรงนั้น ความทุกข์นั้น ปัญหานั้นก็จะหมดไป”**

ผมจำได้ว่ามีพิธีกรโทรทัศน์ช่องหนึ่งไปนมัสการสัมภาษณ์หลวงพ่อดูณ ปรีสุโท ว่าเมื่อไหร่หลวงพ่จะเลิกสูบบุหรี่ หลวงพ่อดูก็ตอบว่า ถ้ามียุบโรงงานยาสูบได้ ลูกก็จะเลิกสูบทันที ในกรณีไฟไหม้ เราต้องเอาน้ำไปสาดไปรดที่ต้นตอของไฟ ถ้าเราไปรดไปสาดที่เปลวไฟ ไฟนั้นก็ไม่มีทางดับได้อย่างแน่นอน ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ ส่วนใหญ่มันจะไปมองไปพูดไปเถียงที่ปลายเหตุของปัญหามากกว่าที่จะดูที่ต้นเหตุ

สังคมทุกวันนี้เป็นสังคม “ปากว่าตาขยิบ” ดังเช่นครอบครัวมั่งสอน ลูกศิษย์ว่าอย่าดื่มสุรายาเมาหรือสูบบุหรี่นะ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ในขณะที่เดียวกันครูก็เป็นผู้ดื่มสุราและสูบบุหรี่เสียเอง รัฐบาลห้ามขายบุหรี่ขายเหล้าแก่คนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่รัฐบาลก็ผลิตบุหรี่ผลิตสุราและรับบุหรี่รับสุราจากเมืองนอกเมืองนาเข้ามาขาย รัฐบาลห้ามขายหวยใต้ดินว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่หากรัฐบาลทำเองแล้วเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย แล้วท่านคิดว่าสิ่งไม่ดีไม่เหมาะสมนั้นจะหมดไปจากสังคมได้หรือ

จึงทำให้คิดได้ว่า “คำพูดแบบขวานผ่าซากนั้นก็มักจะแก้ไขปัญหาของสังคมได้อย่างจริงจัง” ดิฉันว่าคนบางคนพูดอย่างหนึ่ง แต่จิตใจคิดไปอีกอย่างหนึ่ง และเวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง ผมไม่ทราบที่ท่านผู้อ่านชอบคนพูดแบบไหน เช่น ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ, ปากหวานกันเปรี้ยว, ปากเป็นธรรมชาติคำเหมือนกันหม้อ, ปากอยู่ไม่เป็นสุข หรือมีปากเหมือนมีรูชี้ หรือปากว่าแล้วก็แล้วตึงใจ ปากว่าจะใดใจว่าจะอัน (ปากกับใจตรงกัน) บ่ต้องอุบ่ต้องปากนัก ผ่อแก่นคำเป็นแล้ว ก็จะต้องใจเป็นกิดจะใด, (มองตาก็รู้ใจว่าคิดอย่างไร) ผ่อเป็นแล้วมันงามตึงนอก มันงามตึงใน ใครเก็บเอาไว้ใจดีบ้านแต่ล้ำ (มีความสวยงามทั้งร่างกายและจิตใจเหมาะสำหรับเป็นแม่ศรีเรือนหรือภรรยา) เป็นต้น

โดยนิสัยส่วนตัวผู้เขียนแล้วเป็นคนชอบพูดขวานผ่าซากครับ ดีก็คือดี (ถูกต้องตามกฎกติกา มารยาทของสังคมนั้น ๆ) ไม่ดีก็คือไม่ดี (ไม่ถูกต้องตามกฎกติกา มารยาทของสังคมนั้น ๆ) เพราะมันบ่ต้องมาซำอากำใจ แล้วก็แล้วไปเลย (ไม่มีเรื่องอะไรมาค้าง

คาในจิตใจ) จะได้ไปเหยียะอย่างอื่นตีมันเป็นประโยชน์มากกว่า (เอาเวลาไปทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์มากกว่า) เพราะอายุคนเรามันบ่าปอร้อย อู้แล้วอู้แฮ่มมันเสียเวลา (อายุคนเราไม่ถึง 100 ปี พุดแล้วพุดอีกเสียเวลาเปล่า ๆ) ขึ้นอู้หนัก (พุดมาก) ไปกว่านี้ก็กลัว (กลัว) ว่าจะโดน “มุยแง่ม” (ขวาน) ไปแล้วน้อท่านผู้อ่าน

ขันแก้วตังสาม

“**ขัน**” เป็นคำนามที่ชาวล้านนาใช้เรียกชื่อสิ่งของ ขันคือภาชนะที่ใช้รองรับสิ่งของ ซึ่งตรงกับภาษาไทยกลางว่า “**พาน**” ส่วนคำว่าแก้วในภาษาล้านนามีความหมายถึงอัญมณีโดยรวมทั้งหมด และแก้วในที่นี้หมายถึงแก้วสีขาวหรือเพชร ส่วนที่เป็นสีอื่น ๆ ก็จะเรียกว่าแก้วเช่นกัน เช่น บุษราคัม เรียกว่าแก้วสีเหลือง หยกหรือมรกต เรียกว่าแก้วสีเขียว ทับทิม เรียกว่าแก้วสีแดงหรือแก้วก้อ (ปากก้อคือลูกทับทิม) ไพฑูริย์ เรียกว่าแก้วสีน้ำเงิน เป็นต้น โดยสรุปแล้วอัญมณีภาษาล้านนาจะหมายถึงแก้ว ส่วนภาษาไทยกลางจะหมายถึงพลอย

“**แก้ว**” ในความหมายของชาวล้านนาอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายถึงแก้วอันประเสริฐ อันบริสุทธิ์ สะอาด สดใสดั่งน้ำค้าง และยากที่จะหาแก้วใด ๆ มาเปรียบเทียบได้ นัยนี้บ่งบอกถึงความเคารพและศรัทธาต่อสิ่งที่ตนเองเชื่อถือและยึดเหนี่ยวเป็นที่พึ่งทางจิตใจ

“ขันแก้วตั้งสาม” คือพานที่ใช้รองรับดอกไม้รูปเทียน ซึ่งเป็นเครื่องสักการบูชาของชาวล้านนา ขันแก้วตั้งสามมีเฉพาะในวัดของชาวล้านนาใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงราย พะเยา และแม่ฮ่องสอน และ/หรือชุมชนชาวล้านนาในอำเภอเสกให้และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี แก้วตั้งสามหมายถึงแก้วอันประเสริฐ 3 ดวงคือ พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์

“พระพุทธรูป” หมายถึงพระพุทธรูปเจ้าซึ่งเป็นศาสดาเอกของโลกที่พระองค์ทรงประกาศหรือเทศนาแก่สัตว์โลกทั้งหลาย อันได้แก่มนุษย์และสัตว์ทั้งปวง โดยมีหลักให้เป็นข้อวัตรปฏิบัติที่เรียกว่า **“พระธรรม”** และมีสื่อกลางหรือตัวแทนหรือสาวกขององค์ศาสดาเป็นผู้ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนเรียกว่า **“พระสงฆ์”**

“ขันแก้วตั้งสาม” เป็นพานขนาดใหญ่ มีความกว้างโดยประมาณ 80 เซนติเมตร ถ้าเป็นรูปแบบทรงกลม ข้างในพานก็จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ถ้าเป็นทรงเหลี่ยมก็จะทำเป็นรูป 3 เหลี่ยม ไม้ที่นำมาทำขันแก้วตั้งสามมักจะเป็นไม้สัก มีการตกแต่งลวดลาย ลงรักปิดทอง ประดับด้วยกระจกสีต่าง ๆ มองดูแล้วสวยงามและขันแก้วตั้งสามนี้จะตั้งอยู่ภายในวิหารวัดต่าง ๆ ของชาวล้านนา ทุกวันพระไม่ว่าจะเป็นข้างขึ้นข้างแรม ทางวัดจะจัดให้มีการทำบุญตลอดทั้งปี ไม่มีการยกเว้นว่าจะอยู่ในช่วงระหว่างเข้าพรรษาหรือออกพรรษา ซึ่งก็มีบางวัดจะมีการตั้งบาตรหรือจัดสถานที่ที่จะทำบุญเฉพาะวันพระเข้าพรรษาเท่านั้น หากเป็นวันพระนอกพรรษาแล้วจะไม่มีการตั้งบาตร

เมื่อศรัทธาชาวบ้านมาทำบุญที่วัดจะมีลำดับขั้นตอนดังนี้ พอเดินทางมาถึงประตูวัด ก็จะถอดรองเท้าไว้ที่ประตูวัด เหตุผลที่ถอดรองเท้าไว้ที่ประตูวัดก็เพราะว่า รองเท้าที่สวมใส่มานั้นอาจจะเหยียบย่ำเอาสิ่งปฏิกูล เช่น

ข้าหมุ ข้าหมา ข้าเปิด ข้าไก่ ตามมาด้วย หากใส่เข้าไปในวัดก็กลัวว่าสิ่งปฏิกูลนั้นจะตกลงในเขตวัด และตัวเองก็พลอยเป็นบาปไปด้วย นี่คือการแสดงความเคารพ ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างเต็มเปี่ยมหัวใจจิตใจเมื่อถึงต้นบันไดพระวิหาร ทางวัดก็จะมีผ้าเช็ดเท้าวางอยู่ และ/หรือบางวัดก็มีที่ล้างเท้าตรงบันไดพระวิหารเหมือนกัน แต่ปัจจุบันนี้ไม่ค่อยมีให้เห็นกันแล้ว เมื่อขึ้นมานบนพระวิหารก็จะเดินไปที่หน้าพระประธานจุดธูปเทียนบูชาพระประธาน กล่าวคำไหว้พระเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมาบูชาและ/หรือใส่ขันแก้วตั้งสาม โดยนำข้าวตอกดอกไม้รูปเทียนใส่ให้ครบทั้งสามช่องหรือสามมุม อันหมายถึงการบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นอกจากนี้แล้วก็จะนำดอกไม้รูปเทียนข้าวตอกใส่ในพานอีก 2 ใบ ใบที่หนึ่งคือพานอาราธนาศีลหรือ “ขันขอศีล” และใบที่สองคือพานบูชาพระธรรมพร้อมทั้งใส่ปัจจัย (เงิน) ลงในพานด้วย ทั้งนี้ เพื่อบูชาพระธรรมและถวายให้กับพระสงฆ์ที่จะมาแสดงพระธรรมเทศนาในวันพระนั้น ๆ ด้วย เมื่อขึ้นตอนที่กล่าวมาเสร็จแล้ว ก็จะมานั่งรอพระสงฆ์เพื่อประกอบพิธีทางศาสนาต่อไป

ดอกไม้รูปเทียนที่ศรัทธาชาวล้านน่านำมาใส่ขันแก้วตั้งสามนั้น เมื่อถวายหรือยกประเคนพระประธานในพระวิหารแล้ว ศรัทธาก็จะนำดอกไม้รูปเทียนนั้นมาจัดให้เป็นระเบียบหรือผูกมัดเป็นกำ ๆ หรือนำใส่กรวย (สวยดอกไม้) เพื่อถวายให้พระสงฆ์นำไปทำสังฆกรรมในพระอุโบสถอีกครั้งหนึ่ง หรือที่เรารู้จักกันทั่วไปว่า “เข้าโบสถ์” หรือ “ฟังปาติโมกข์” พระสงฆ์ที่แสดงปาฏิโมกข์หรือสวดปาติโมกข์ได้นั้นถือว่าเป็นพระที่เก่งหรือมีความสามารถ เพราะสามารถท่องจำศีลของพระภิกษุซึ่งมีจำนวนถึง 227 ข้อได้อย่างแม่นยำ โดยมีต้องดูคำรับตำราอะไร บางรูปใช้เวลาไม่ถึง 30 นาที ซึ่งโดยปกติทั่วไปต้องใช้เวลาน้อย 1 ชั่วโมงขึ้นไป

เมื่อดอกไม้ได้ถูกนำเข้าประกอบพิธีกรรมในพระอุโบสถเรียบร้อยแล้ว ศรัทธาชาวบ้านมักนิยมนำดอกไม้เหล่านั้นมาแช่ลงในน้ำอาบที่บ้านแล้วตักอาบบางบ้านถึงกลับโยนลงในบ่อ โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้อยู่ดีมีสุข โรคภัยไข้เจ็บจะไม่มาเบียดเบียน ที่กล่าวมาทั้งหมดคือสาระความรู้ในชั้นแก้วตังสามของชาวล้านนา ตั้งแต่ในอดีตและปัจจุบันก็ยังยึดถือปฏิบัติกันอยู่

เมื่อศรัทธาชาวบ้านเสร็จภารกิจเรียบร้อยแล้วก็จะเดินกลับบ้าน พอเดินลงจากพระวิหารก็จะเป็นเวลาที่สายและพระอาทิตย์เริ่มส่องแสง แสงของพระอาทิตย์จะส่องพระเจดีย์ทำให้เกิดเงาตกลงบนพื้นดิน ศรัทธาชาวบ้านจะไม่เดินเหยียบย่างเงาของพระเจดีย์ จะเดินอ้อมให้พ้นเงาของพระเจดีย์ นี่คือการเคารพและศรัทธาในพระพุทธรูป เมื่อเดินพ้นประตูวัดก็จะใส่รองเท้าที่ถอดไว้เมื่อตอนเข้ามา

ขณะเดินอยู่ในวัด ดินหรือทรายก็อาจจะติดเท้าออกมานอกวัด ซึ่งศรัทธาชาวบ้านก็เกรงหรือกลัวว่าจะเป็นบาปกับตัวเอง และการเดินเข้าออกวัดมิใช่ครั้งเดียวในรอบปีหนึ่ง ๆ ดังนั้น จึงทำให้เกิดประเพณีอันหนึ่งคือ “การขนทรายเข้าวัด” ในประเพณีสงกรานต์ เพื่อชดเชยหรือทดแทนที่ตนเองเหยียบย่างติดเท้าออกมา

ขัดกับเสนียดจัญไร

“โจด” คือข้อห้าม ข้อเตือนสติ และข้อควรระวังของชาวล้านนา และเสนียดจัญไรคือ สิ่งอัปมงคล สิ่งไม่ดีไม่งาม สิ่งที่น่ารังเกียจ และไม่พึงประสงค์ หรือไม่เป็นที่ปรารถนาของบุคคลที่จะให้เข้ามาสู่ตนเอง ครอบครัว และญาติพี่น้อง ตลอดจนประเทศชาติบ้านเมือง ทั้ง **“ขัด”** และ **“เสนียดจัญไร”** มีความหมายและมีนัยสำคัญที่จะนำความเสื่อมเสีย เสื่อมถอยมาสู่บุคคลและบ้านเมือง

“ขัด” โดยปกติธรรมดาที่ไม่ได้มีพิษมีภัยกับผู้ใด แต่ขัดจะแสดงผลสะท้อนย้อนนำความทุกข์มาให้กับบุคคลที่ไม่เชื่อในข้อห้ามนั้น เช่น ห้ามนั่งสูงกว่าพระสงฆ์หรือผู้เฒ่าผู้แก่ ถ้านั่งสูงกว่าแล้วขัดจะแสดงผลให้ปรากฏ นั่นก็คือ การถูกสังคมติเตียน ตีฉินนินทาว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีการศึกษา ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง ไม่รู้จักฐานะของตนเองและผู้อื่น และเลยเถิดไปถึงผู้บังเกิดเกล้า ได้แก่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ โดยมีจะกล่าวว่ **“ไอ้ลูกพ่อแม่ไม่สั่งสอน”**

สิ่งที่กล่าวก็คือ “ซิด” เพราะซิดคือข้อห้ามว่าไม่ควรปฏิบัติ ไม่ควรทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่เมื่อซิดตกแก่บุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นก็จะกลายเป็นตัวเสนียดจัญไรไปโดยอัตโนมัติ พอใครเขาเห็นหน้าก็ไม่อยากเข้าใกล้ ไม่อยากคบค้าสมาคมด้วย ขอยกตัวอย่างที่อยากให้ท่านผู้อ่านได้เห็นภาพของคำว่า “ซิด” ได้อย่างชัดเจน เช่น เวลาเราไปรับประทานอาหารกับเพื่อนฝูงในร้านแห่งใดแห่งหนึ่ง เมื่อรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็สมควรจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นั่นคือการช่วยกันชำระค่าอาหารที่รับประทานอาหารด้วยกัน ถ้าเป็นภาษาเมืองนอกเมืองนาที่จะบอกว่า “อเมริกันแชร์” ถ้าเป็นภาษาล้านนาที่พูดว่า “จ่ายกันออก หรือจ่าย” ถ้าเราไม่ช่วยเขาจ่าย ครั้งแรกอาจจะไม่เป็นไร แต่หากเป็นครั้งที่สองหรือสามเราก็กังไม่ช่วยเหลือหรือจ่ายเงินช่วยเพื่อนฝูง “ซิด” ก็จะเริ่มมมยื้อนทานแล้ว เพราะครั้งต่อไปเขาจะไม่มาชวนท่านไปรับประทานอาหารอีก เพราะเขาจะมองและคิดว่าท่านเป็นคนเห็นแก่ตัว เอาเปรียบเพื่อนฝูง ไม่มีน้ำใจ ไม่นึกถึงใจเขาใจเราบ้าง และเราก็จะกลายเป็นตัวเสนียดจัญไรไปโดยอัตโนมัติ

ถ้าเราพูดย้อนกลับไปแล้วกล่าวเขาในทางที่ไม่ดีไม่เป็นมงคล เขาก็จะพูดว่าปากเราเป็นเสนียดจัญไรได้เช่นกัน ลักษณะเช่นนี้ภาษาล้านนาเรียกว่า “ซิดตกตัว” ซึ่งต่อไปในวันข้างหน้าก็จะอยู่อย่างไม่มีความสุข วิธีแก้ไขคือ “แก้ซิด” โดยการกลับไปขอโทษเพื่อนฝูง และ/หรืออธิบาช้แจงของการไม่ได้ให้เงินช่วยเหลือในการรับประทานอาหารในแต่ละครั้งว่าเรามีเหตุผลอะไรเพราะเขาไม่รู้ไม่ทราบว่ามีข้อขัดข้องอะไร เช่น ไม่เข้าใจถึงการรับประทานอาหารในแต่ละครั้งว่ามีใครจ่ายหรือมีใครเลี้ยง หรือเราขัดสนเงินทองหรือมีสิ่งจำเป็นที่ต้องจ่ายอีกจำนวนมากไม่สามารถช่วยเหลือได้ เป็นต้น ถ้าเพื่อนฝูงเข้าใจและให้อภัย ซิดหรือเสนียดจัญไรนั้นก็หมดไป แต่หากเขาไม่ยอมเข้าใจในเหตุผลที่อธิบาย ซิดหรือเสนียดจัญไรก็จะอยู่กับตัวเราต่อไป

ขีดและเส้นยัดจัญไรที่เขียนมาในเบื้องต้นเป็นเรื่องของเฉพาะบุคคล ไม่ได้เกิดผลกระทบในวงกว้าง แต่ในวันนี้ก็อยากจะบอกอยากจะชี้ให้ท่านผู้อ่านได้นึกถึง “ตัวขีด” และ “ตัวเส้นยัดจัญไร” ที่มีผลกระทบในวงกว้างที่เรียกว่า “ตัวขีดและเป็นเส้นยัดจัญไรของบ้านเมือง” และในเบื้องต้นได้ให้ความหมายของคำว่าขีดและเส้นยัดจัญไรไปแล้ว ท่านลองหลับตาย้อนระลึกนึกถึงอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบ้านในเมืองไทยของเราว่ามีบุคคลใดท่านใดที่เป็นต้นเหตุ เป็นสาเหตุ ที่ทำให้สังคมของบ้านเมืองไทยเราเกิดความวุ่นวาย เตือนตรึง โดยบุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งอาศัยความรู้ความสามารถที่มีอยู่มาใช้ร่วมกับความมีอคติต่อคนหรือกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นประชาชนคนไทยด้วยกัน และส่งผลกระทบให้พี่น้องคนไทยที่อยู่ไกลเคียงตลอดจนถึงพี่น้องคนไทยทั่วประเทศได้รับความเตือนตรึงจากการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มคนเหล่านั้น เช่น น้ำมันแพง สินค้าอุปโภคบริโภคแพงขึ้นโดยลำดับ และมีแนวโน้มว่าจะแพงขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีกรอบหรือเพดานกำหนดไว้ เพราะไม่มีผู้มีอำนาจคอยกำกับดูแล เขาทำดีก็แปลเจตนาการทำดีเป็นสิ่งที่ไม่ดี ในขณะที่เดียวกันพรรคพวกของตนเองทำสิ่งที่ไม่ดีกลับแปลเจตนาสิ่งไม่ดีนั้นเป็นสิ่งที่ดีสิ่งที่ถูกต้องนี่แหละคือ “การใช้ความรู้ที่มีอยู่คู่กับอคติ”

ดังนั้น ผู้สร้างปัญหา ผู้ก่อความวุ่นวาย ก่อความ สร้างเรื่องจริงให้เป็นเรื่องเท็จ และทำเรื่องเท็จให้เป็นเรื่องจริง แต่เมื่อความจริงปรากฏออกมาถูกจับได้ไล่ทัน ก็แกล้งทำเฉย “เอาหูไปนา เอาตาไปไร่” หรือ “ทำตัวเหมือนทองไม่รู้ร้อน” ใครจะทำอะไรเขาเหล่านั้นก็ไม่ได้ เพราะเขามีความรู้ มีอำนาจ มีพรรคพวกจำนวนมาก อังกฎหมายรัฐธรรมนูญ อ้างมาตราโน้นโยงมาหามาตรานี้ ท่องได้อย่างนกแก้วนกขุนทอง ทำอย่างนี้ไม่ได้ ทำ

อย่างนี้ไม่ถูก ทำให้เสียชื่อเสียงเกียรติยศ เกียรติภูมิ แบบนี้ต้องฟ้องขอหาหมิ่นประมาท แบบนี้ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความ ฯลฯ และพยายามจะก่อจนจนกว่าพรรคพวกของตนเองจะได้รับสิ่งที่ต้องการ และ/หรือผลประโยชน์ ใครเขาจะเดือดร้อนนั้นฉันไม่สนใจ ฉันเก่ง ฉันแน่ บ้านเมืองนี้เป็นของฉันคนเดียว

มีคนมาบ่นให้ผมฟังว่า ไอ้พวกที่สร้างความเดือดร้อนวุ่นวายนี้น่าจับทำหมันเสียให้หมด อย่าได้ให้มันมีเชื้อสายมาเกิดอีก บางคนเขารำคาญกับมันว่า **“ใครเอาดินหัวมันสักกำแต่”** (อยากเอาเท้าเตะมันสักครั้ง) หรือพูดว่า **“ใครปะมันต๋ากองกิดสักเตื่อแต่ไอ้หมูนี มันเป็นจะได้อะเหลือ”** (อยากพบอยากเจอในตรอกซอยแคบ ๆ สักครั้งหนึ่ง มันจะเป็นอย่างไรช่างมัน)

ในพรรคนะส่วนตัวแล้ว ผมบอกท่านตรง ๆ ว่า พวกที่สร้างความเดือดร้อนให้สังคมโดยรวมในวันนี้ เป็นพวกที่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ เห็นแก่พวกพ้อง ไม่ยอมใคร ไม่ยอมลดราวาศอก **“ได้ดิบจะเอาศอก ได้ศอกจะเอาวา”** ข้าวปลาอาหารจะถูก น้ำมันจะแพง ลูกเด็กเล็กแดงจะร้องไห้ ใครเขาจะเดือดร้อนมิได้นึกถึง พอภัยจะถึงตัวก็หนีออกไปจากประเทศไทยเพื่อเอาตัวรอด ทั้งปัญหา ทั้งความวุ่นวายให้คนที่อยู่ในประเทศไทยแก้ไขกันเอาเอง

บุคคลหรือกลุ่มบุคคลพวกนี้ทางล้านนาเราเรียกว่า **“เป็นพวกขีดบ้าน ขีดเมือง เป็นเสนียดจัญไรแก่บ้านแก่เมือง หรือเป็นกาสิบ้านกาสิเมือง”** อยู่ไปก็สิ้นเปลืองข้าวสุก อยู่ไปก็มีแต่จะสร้างความเดือดร้อนให้สังคมโดยรวม สมควร **“อัปเปหิ”** ออกไปจากแผ่นดินสุวรรณภูมินี้เสีย

คนซี้ติ

“คนซี้ติ” หรือ “ชอบติ” คำนี้ผมได้ยินมาตั้งแต่เล็ก ตามความเข้าใจของผม ณ ปัจจุบันนี้คำว่า “ติ” นั้น น่าจะมาจากคำว่า “ติฉินนินทา” แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่อยากจะพูดและอยากจะเขียนให้ท่านผู้อ่านได้รับรู้รับทราบถึงนิสัยและพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งมีอยู่หลาย ๆ ประเภท เพราะคำว่า “คน” หมายถึงทำให้ยุ่งให้วุ่นวาย ดังนั้น คนซี้ติก็เป็นคนประเภทหนึ่งที่มีอยู่ในสังคมเรา และถือเป็นเรื่องธรรมดา ๆ ของสังคมมนุษย์เรา อย่าไปคิดอะไรมากมายให้ปวดเศียรเวียนเกล้าเลยนะครับ

ล่านนาในอดีตที่ผ่านมา นั้น ในหมู่บ้านหรือชุมชนหนึ่งก็มักจะมีคนที่ซี้ติอยู่ร่วมด้วยหลายคน แต่ขอยกมาเพียงตัวอย่างเดียวก็พอ สมมุติว่าเขาชื่อ “อ้าย” ก็แล้วกัน ถ้าไปตรงกับชื่อของท่านผู้ใดก็ต้องขอพระอภัยมณีด้วย ถ้าบอกว่าชื่ออ้ายเจย ๆ ก็คงธรรมดา แต่ถ้าบอกว่า “อ้ายซี้ติ” แล้วนั่นคือการบอกถึงสรรพคุณของคนนั้นเป็นอย่างไ่ร บ่่าอ้ายซี้ติคนนี้ ใครจะ

ทำอะไรก็ตาม อ้ายซี้ตคนนี้ต้องมีเรื่องติดตลอด ส่วนใหญ่แล้วเป็นการดีที่ไม่ค่อยสร้างสรรค์เท่าไร เช่น นายช่างท่านหนึ่งได้รับคำสั่งจากลูกค้าให้ทำตู้ใบหนึ่ง สำหรับใส่เสื้อผ้าลูกของเขา และขอให้ใช้ไม้อัดเป็นผนังของตู้ เพราะเหตุว่าน้ำหนักเบา การเคลื่อนย้ายไปที่ไหนก็มีความสะดวก ตลอดจนไปไม่ต้องใหญ่มากนัก และไม่ต้องมีกระจก เพราะกลัวลูกชุกชนไปโดนกระจกแตกก็จะเป็นอันตรายแก่ลูกได้ และขอให้หาสีชมพูภายในตู้ นี่คือวัตถุประสงค์ของผู้ที่ต้องการใช้ตู้ใบนี้ ซึ่งช่างทำตู้ก็ทำตามจนสำเร็จเป็นตู้เรียบร้อย แต่บ่อ้ายซี้ตมาเห็นพอดี แกก็เริ่มติดตามฉายาของแกที่บุคคลตั้งขึ้นทันทีว่า ตู้ใบนี้มันเล็กเกินไป ใส่อะไรก็ไม่พอใส่ ถ้ามีกระจกประกอบด้วย ก็คงจะสวยกว่านี้ ถ้าใช้ไม้หนากว่านี้ก็จะมีความคงทนแต่เนิ่นบางเกินไป ลีก็ดูฉลาดเกินไป ไม่สมควรใช้สินี ผมว่ามันขายไม่ได้ละ คงไม่มีใครซื้อหรอก

พอจะออกจากร้านก็เลี้ยวไปเห็นลูกสาวเจ้าของร้าน ซึ่งสาวผู้นี้ได้รับรางวัลจากการประกวดจากงานต่าง ๆ มากมาย แต่อ้ายซี้ตก็พูดว่า น้องคนนี้น่าตาดี สวยดี และก็น่ารักดี แต่เสียดายนะรูปร่างเตี้ยไปนิดหนึ่ง พี่ว่าหน้าตาอย่างนี้น่าจะไม่ทำงานในบริษัทห้างร้านใหญ่ ๆ ไม่น่าจะมาเป็นลูกจ้างขายตู้เลยนะ ที่ติเขานั่นยังไม่พอนะครับ แถมดูลูกดูแคลนเขาว่าเป็นลูกจ้างเจ้าของร้านขายตู้ก็ต่างหาก

อ้ายซี้ตไปเห็นเขาปลูกบ้านใหม่ ซึ่งบ้านหลังนี้เป็นของเศรษฐีใจบุญสุนทาน มีอะไรแกก็ทำบุญทำทานไม่ขาด ไม่ว่าจะเป็นวัด โรงเรียน สถานสงเคราะห์ และอื่น ๆ อีกมากมาย โดยเศรษฐีผู้นี้แกอยู่สองคนผัวเมียไม่มีลูกหลานและญาติพี่น้อง และแกกำลังปลูกบ้านใหม่ ซึ่งหลังไม้ใหญ่โตนัก พออยู่สองคนตายาก็เพียงพอแล้ว อ้ายซี้ตแกก็พูดว่า เศรษฐีสองตายาย

นี้มีเงินมีทองเป็นจำนวนมาก น่าจะปลูกบ้านให้ใหญ่โตกว่านี้ มีเงินเสียเปล่า ไม่รู้จักใช้เงินให้เป็นประโยชน์ ทำมาเป็นอวดมั่งอวดมี ที่แท้ก็ชี้เหนียว หรือ อาจจะเป็นเศรษฐีไม่จริงก็ได้ ดีเข้าไบนั่น ว่าเข้าไบนั่น

อ้ายซี้ตี่นี้ ใครทำดีเขาก็หาเรื่องตจนได้ ใครทำชั่วอ้ายซี้ตี่ก็คอยซ้ำเติม อยู่ตลอดเวลา หมายความว่าโดยรวมว่า ใครทำดีก็ดี ใครทำชั่วก็ตี พุดง่าย ๆ ก็คือตีทั้งขึ้นทั้งล่อง โดยไม่รู้ต้นสายปลายเหตุว่า ในใจคนอื่นนั้นเขากำลังคิด กำลังทำอะไรอยู่ ซึ่งเราก็มักจะพบจะเห็นในสังคมปัจจุบันค่อนข้างมาก จึงมีคำกล่าวว่า **“คนซี้เกียจชอบริ คนซี้ดีชอบก่อ”** หมายความว่าซี้เกียจนั้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ดีมาก นั่นคือรู้จักแต่คิดอย่างเดียว โดยไม่เคยลงมือปฏิบัติ และไม่เคยทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน คนซี้ดีก็คิดคนอื่นอยู่ร่ำไป พอเขาให้ตัวเองทำ ให้ปฏิบัติก็ไม่สามารถทำได้ ในขณะเดียวกันก็เป็นคนชอบก่อ ก็คือการก่อเวรก่อกรรมนั่นเอง ซึ่งเป็นอันตรายต่อตนเองโดยไม่รู้สึกลึกตัว ถ้าเป็นภาษาล้านนาก็มักจะพุดเล่น ๆ กันว่า **“เป็นเยี้ยะป่าเยี้ยะ ดิฮันดินี ฮาใครเอาตีนฮัวมันลักก้าแต่”** (เขาทำแต่ตัวเองไม่ทำ และตจนินินทา อย่างโน้นก็ไม่ดี อย่างนี้ก็ไม่ดี ผมอยากเอาเท้าเตะสักครั้งหนึ่ง)

โดยสรุปของคนชอบตจก็คือ ใครทำดีก็ตี ใครทำชั่วก็ตี แต่ตัวเองทำไม่ได้หรอก พุดง่าย ๆ ก็คือดีแต่ปากพุด เพื่อบอกให้เห็นเป็นรูปธรรมชัด ๆ ของคนซี้ดีอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ มีพระพุทธรูปองค์หนึ่ง หน้าตา หู ปาก คิ้ว รูปร่างลักษณะ ช่างปั้นช่างหล่อเขาทำได้อย่างประณีตและสวยงามอย่างไม่มีที่ติเลย ตลอดจนเป็นที่เคารพบูชาของคนทั่วไป แต่อ้ายซี้ตี่นี้ก็สามารถที่จะหาเรื่องตี

พระพุทธรูปองค์นี้จนได้ โดยเขาพูดว่าเห็นด้วยกับทุกท่านว่าพระพุทธรูปองค์นี้สวยมาก แต่เสียอย่างเดียวคือ “พูดไม่ได้” ดูมันดูมัน คนแบบนี้มันต้องเอาต้นข้าวหอมมันปักกะดิก ปักคำว่า น่อ ครัวท่านผู้อ่าน (คนแบบนี้ต้องเอาเต้าตะมันให้หน้าคว่ำไป หรือ เชลลไปข้างหน้า)

คนเรีงปอย

ล้านนาในอดีตนั้น การจัดงานเทศกาลรื่นเริงต่าง ๆ มีไม่มากนัก งานที่จัดขึ้นก็จะมีการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงานหรือพิธีมงคลสมรส บวชลูกแก้ว งานศพ การฉายหนังกลางแปลง งานวัด เช่น การทำบุญถวายวิหาร ศาลา อุโบสถ กุฏิ โรงครัว เมรุเผาศพ ที่มีศรัทธาญาติโยมเป็นเจ้าภาพเพียงผู้เดียวและ/หรือร่วมกันบริจาคแล้วสร้างขึ้นจนเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีวิธีการหาปัจจัย (เงิน) ที่เรียกว่า “**บอกบุญ**” และจะบอกต่อกันไปว่าทางวัดจะทำบุญอันโน้นอันนี้กี่ว่ากันไป ยังผู้มีจิตศรัทธาหรือผู้ใจบุญทั้งหลายได้ร่วมกันบริจาค และสิ่งที่เราท่านทั้งหลายได้พบได้เห็นก็คือ การตั้งองค์ผ้าป่าและองค์กุญเงินโดยบอกวัดอุประสงค์ว่าเพื่อนำปัจจัยที่ได้ไปสมทบสร้างถาวรวัตถุอะไร และ/หรือการทำบุญदान (ถวาย) ถวายสลาก (สลากภัต)

การทำบุญการदानเงินก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะได้ปัจจัยมาสร้างถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่เมื่อหาปัจจัยโดยวิธีการต่าง ๆ

แล้ว ถาวรวัตถุก็ยังสร้างไม่เสร็จสักที ชาวล้านนาก็จะทำบุญโดยบอกบุญไป ยังผู้มีจิตศรัทธาทัวไปว่าจะทำบุญที่เรียกว่า **“ตานเถาะ”** หมายความว่า **“ทำบุญล่วงหน้าเพียงเล็กน้อย และยังจะทำบุญใหญ่อีกครั้งหนึ่ง”** โดยมีวัตถุประสงค์แอบแฝงก็คือต้องการเงินที่ขาดส่วนหนึ่งมาสร้างถาวรวัตถุ นั้น ๆ ให้เสร็จสมบูรณ์โดยเร็ว เมื่อสร้างถาวรวัตถุเสร็จสมบูรณ์ทุกอย่างแล้ว ทางวัดและศรัทธาก็จะจัดทำบุญใหญ่เพื่อเฉลิมฉลอง เรียกว่า **“ปอยหลวง”** (งานใหญ่) โดยบอกบุญไปยังศรัทธาประชาชนทั้งศรัทธาวัดเล็กวัดใหญ่ บอกให้ทราบหมดทุกวัดที่ใกล้เคียง

แต่หากเป็น **“ปอยน้อย”** (งานเล็ก) ก็จะบอกบุญไปยังศรัทธา ประชาชนที่มีความสนิทคุ้นเคยกันเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะเหตุว่ามีความเกรงใจ (อายเขา) ว่างานที่จัดขึ้นนั้นไม่มีความเหมาะสมหรือสมเกียรติกับผู้ที่ จะมาร่วมงานนั้น จึงไม่ยอมบอกว่ามีการทำบุญอะไร หากบางท่านมีความ เข้าใจก็ไม่ว่าอะไร แต่หากคนที่ไม่เข้าใจก็จะมีความรู้สึกว่าทางผู้จัดงานหรือ เจ้าภาพไม่ให้เกียรติอะไร ซึ่งจะมีการพูดเหยาะล้อชวนให้คิดเล่น ๆ ว่า **“เป็นกินหอม ตานม่วน บ่าบอกกันแต่”** หมายความว่า มีความสุข มีความ สนุกสนานไม่บอกกันให้รู้ เพราะเกรงว่าจะมาแย่งความสุข ความสนุกสนาน ไปด้วย จึงไม่ยอมบอกอะไรทำนองนั้นแหละ ซึ่งการพูดอย่างนี้มีนัยอยู่ 2 อย่างคือ มีความน้อยใจจริง ๆ ที่เขาไม่บอก และไม่บอกก็ไม่ใช่ไร

ล้านนาเมื่อก่อนนี้เวลาจัดงานต่าง ๆ จะเรียกว่า **“งานปอย”** ซึ่ง จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังได้กล่าวในตอนต้น เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน งานศพ ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ฯลฯ ในหมู่บ้านหรือ ตำบลหนึ่งมัก จะมีบุคคลคนหนึ่งอยู่เสมอเรียกว่า **“คนเรียงปอย”** สมมุติว่าชื่อ **“บ่าอ้าย เรียงปอย”** (ไม่ชอบอยู่บ้านอยู่ช่องของตนเอง) ถ้าเราไปงานไหนเราจะพบ

บ่ฮ่าฮัคนนื้เสมอเกือบทุกงาน (ถ้าเขาไม่ติดธุระอะไรต้องพบกับเขาอย่างแน่นอน) คนเริงปอยนื้จะมี 2 ประเภท **ประเภทที่หนึ่ง**ไปงานแล้วนั่งเฉย ๆ ไม่ทำอะไร นั่งพุดนั่งคุย ถึงเวลากินข้าวก็กินข้าวเมื่อถึงเวลาก็กลับบ้าน **ประเภทที่สอง**คือไปงานก่อนคนอื่น ไปถึงแล้วเขาจะช่วยเจ้าภาพทุกอย่าง มีอะไรขอให้บอกเขา เขาจะทำให้ทุกอย่าง เวลากินก็จะกินทีหลัง และหลังจากที่แขกกลับบ้านกันหมดแล้ว เขายังจะไม่กลับ เขาจะช่วยเจ้าภาพจนหมดจนสิ้นทุกอย่าง เขาจึงจะกลับบ้าน ซึ่งการช่วยงานของเขาจะไม่ได้รับค่าตอบแทนอะไร แต่ส่วนใหญ่เจ้าภาพก็จะมีสินน้ำใจให้ตามสมควร

คนเริงปอยเปรียบเสมือนคนไม่มีหน้าที่การงานอะไร หรือไม่รู้ว่าจะทำอะไร จะพุดว่าผิดหรือไม่ก็ไม่ไช้ จะว่าถูกหรือไม่ก็ไม่เชิง จึงทำให้คนบางคนมีความจนงสงสัยว่า คนเริงปอยนื้ ทุกวันนี้เขามีวิธีการดำรงชีวิตและหาเลี้ยงชีพอย่างไรกันแน่ ซึ่งอาจจะมีความรู้ความเข้าใจอยู่บ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ส่วนลึก ๆ ในความคิดความรู้สึกของเขา ๆ คิดอย่างไรกับชีวิตของเขา เราไม่รู้ จะบอกว่าอยู่ไปวัน ๆ ก็พุดได้ จะพุดถึงสาระแก่นสารก็พุดได้ว่าเขามีความคิดและแนวคิดที่เป็นสาระแก่นสารที่แท้จริง

ทรรศนะของผู้เขียนเองเห็นและคิดว่าคนเริงปอยเป็นคน
ที่เข้าใจธรรมชาติของชีวิตที่แท้จริง จะดีจะเด่นจะดังแคไหนด คน
เริงปอยก็ได้พบได้เห็นทั้งหมด เพราะเขาไปร่วมด้วยทุกงาน
ที่ฝ่ายต่าง ๆ จัดขึ้น ปัจจุบันคนเริงปอยเริ่มจางหายไปจากสังคม
ล้านนาบ้างแล้ว

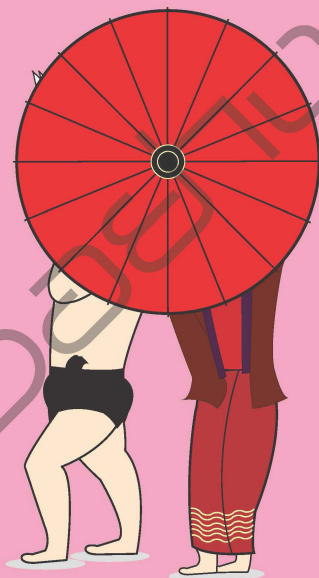

จุ๋มมาน้อยขึ้นดอย

ไว้ใจป่าได้

คนเริงปอย

คำเมืองฮาเฮ

